

Byggnads Stockholm-Gotland 2021

Ordförande Tomas Kullberg om året som gått

Vi får mer inflytande – trots fortsatt pandemi

Jag ser tillbaka på ett år med fortsatt pandemi och restriktioner, även om de lättade under hösten. Personalen arbetade mestadels hemifrån eller utgick från hemmet vid eventuella möten och arbetsplatsbesök. Ute på byggarbetsplatserna körde de på för fullt hela året.

Vi hade en stark arbetsmarknad i Stockholmsregionen under 2021. Det såg ljusst ut för de stora företagen med bostadsbyggandet. Mindre och medelstora företag hade en full orderstock och pratade om nyanställningar. Trenden från 2020 – där stora företag styckade upp arbetsplatser, sa upp egen personal och anlidade fler och fler underentreprenörer – började sakta vända.

Stark medlemskår – skyddsombuden tar för sig

Vi hade också en stark medlemskår som tog för sig och fick mer inflytande. Det gällde speciellt våra förtroendevalda skyddsombud. Under höstens arbetsmiljövecka lyfte vi fram några av dem som gjort ett extra bra jobb. Läs mer om "Årets skyddsombud" på sidan 48.

"Det är fortfarande ett stort problem att företag som vill sköta sig blir utkonkurrerade av oseriösa eller rent kriminella företag, eftersom de inte alls konkurrerar på samma villkor."

Ständig kamp mot arbetslivskriminalitet

Byggnads Stockholm-Gotland för en ständig kamp mot arbetslivskriminalitet och människohandel i bygg-

branschen och saker började äntligen hända under året. Vårt arbete har påverkat så att myndigheter börjat samverka. Under året hade vi dialog med kommuner, region Stockholm och Trafikverket om hur de kan ställa krav på företag vid upphandlingar, till exempel att kräva max två underentreprenörer.

Vi hjälpte företagen genom att granska underentreprenörer. Men det är fortfarande ett stort problem att företag som vill sköta sig blir utkonkurrerade av oseriösa eller rent kriminella företag, eftersom de inte alls konkurrerar på samma villkor.

Medlemsvärning i motvind

Medlemsvärning är en viktig del i den fackliga verksamheten. Att ha många medlemmar bakom sig ger nödvändig tyngd åt våra krav. Trots ett intensivt arbete, fick vi stora delar av året jobba i motvind till följd av pandemirestriktionerna. Svårigheterna i att nå ut, avspeglade sig i årets medlemssiffror – där vi såg en något nedåtgående trend. Så nu är det viktigare än någonsin att alla värvar en kompis ute på arbetsplatsen.

Jag vill säga ett stort tack för det här året. Till all personal och till alla medlemmar som kämpar på och får vårt samhälle att fungera, trots en pandemi vi aldrig tidigare kunde tänka oss.

Tomas Kullberg, ordförande,
Byggnads Stockholm-Gotland

Restriktioner påverkade medlemssiffror

Till skillnad från förra året hade regionen i år en negativ medlemsutveckling.

Byggnads Stockholm-Gotland fortsatte med arbetsplatsbesök, men på grund av restriktioner till följd av pandemin blev mycket annorlunda:

- ▶ UVA-möten hölls inte på arbetsplatserna. Fysiska medlemsutbildningar ställdes in.

- ▶ Skolinformationen påverkades av distansundervisning.

Tillsammans avspeglade detta sig i årets medlemssiffror där vi såg en liten nedgång.

15 779

medlemmar vid årsskiftet 2021-2022, vilket är en minskning med **635**.

Medlemsnytta när den är som bäst

Rivningsarbetaren Maliq Sina är från Albanien. De usla villkor han råkade ut för här i Sverige drabbar många utländska byggnadsarbetare. För vissa dagar fick han ingen lön alls. Sedan krävde arbetsgivaren betalt för att ge Maliq ett anställningskontrakt, då tog han hjälp och ringde till Byggnads.

Som medlem i facket fick han hjälp att få ut sina pengar. Dessutom upphörde oskyddat arbete med asbest omedelbart.

– Det var facket som berättade att asbest är livsfarligt. Jag visste inte det, säger Maliq Sina.

Många nya elevmedlemmar

Genom skolinformation får elever veta vad Byggnads gör och vilken roll facket har på deras blivande arbetsplatser.

Regionen besöker de cirka 50 gymnasieskolorna i Stockholmsområdet samt två skolor på Gotland som erbjuder programmen Bygg- och anlägg samt VVS- och fastighet. Skolinformationen bygger på personlig kontakt och när gymnasieskolorna införde distansundervisning på grund av pandemin ställdes besöken in. Men under hösten kom verksamheten igång igen och vid årets slut hade nästan lika många skolelever fått besök som under förra året.

80-90%

av eleverna blir medlemmar direkt.

175

elever blev i år medlemmar i Byggnads Stockholm-Gotland via skolinformationen, **155** i Stockholm och **20** på Gotland.

70%

av dem som blir medlemmar under skoltiden stannar kvar när de börjar arbeta och betalar full medlemsavgift.

Intresset för de fackliga frågorna ökade i de mindre yrkesgrupperna samt generellt i den yngre generationen, vilket är spännande inför framtiden.

Arbetsmiljön försämras

De regionala skyddsombuden, RSO, tycker att de möter en arbetsmiljö som blir allt sämre när de är ute på arbetsplatsbesök.

Samtidigt vände sig många företag till regionen för att få stöttning i sitt arbetsmiljöarbete, vilket är bra. Regionen ökade också sitt samarbete med olika myndigheter i frågor som rör arbetsmiljö.

Många skyddsombudsutbildningar genomfördes digitalt på grund av pandemirestriktioner. Även en del förhandlingar skedde digitalt, även om de flesta var fysiska eftersom personären bygger på ett personligt möte.

Arbetsmiljöveckan

Under arbetsmiljöveckan, med tema belastningsergonomi, framkom att skyddsombuden knappt fick delta vid riskbedömningar. Många företag gjorde bristfälliga riskbedömningar – eller inga alls. Dessutom var företagshälsovården sällan närvarande när de arbetade med ergonomi i företaget.

Fakta arbetsmiljöveckan

171

arbetsmiljöronder genomfördes av regionens lokala skyddsombud (SO), målet var 146 ronder.

54

arbetsmiljöronder genomfördes av regionens regionala skyddsombud (RSO), målet var 45 ronder.

**” Jag fick gå med på en skydds-
rond. Det var lika
dammigt över-
allt. Då sa jag
ifrån. Problemet
måste lösas.
Städa, sa jag.
Ett par dagar
senare hade
de tagit dit en
städfirma som
dammsugit
överallt.”**

Moa Belin
VVS-tekniker,
skyddsombud

**Belastningsskador
är den största
faktorn bakom
arbetssjukdomar,
med problem i
axlar, rygg, knän
och nackar.
Det var hög tid att
vi belyste detta på
arbetsplatserna.”**

Johnny Rindebrant
arbetsmiljöansvarig

**” Jag tänker på hur
mina arbetade
timmar ska gå ihop.
Otrygga anställningar
har gjort att jag går
hemma mellan jobb.”**

Elin Sohlén, 28 år
Träarbetare
Fackligt förtroendevald

Kampanj för knegarpension

Byggnads kräver en förändring av pensionssystemet och startade kampanjen *Knegarpension*. I kampanjen syns flera av Byggnads Stockholm-Gotlands medlemmar, en av dem är Elin Sohlén. Läs mer på sid 26-27.

425

företag gick i konkurs inom Byggnads avtalsområden under året, av dem saknade 347 kollektivavtal.

Skyddsombud hyllade för sin insats

Under årets arbetsmiljövecka hyllade Byggnads Stockholm-Gotland sex skyddsombud som hade gjort en extra stor insats och därmed blivit nominerade till LO-distriktets "Årets Skyddsombud". Vi hyllade genom att bjuda dem och deras arbetskamrater på tårta.

"Var hård i sak men mjuk i ton. Var också en del av lösningen, inte problemet. Försök tänka sig in i arbetsgivarens situation, allt kommer inte lösa sig på en dag."

Pål Nylander, skyddsombud på Fruängens Golv och Betong

"Jag är bra på att ta hand om folk. Det kan vara en hård kultur, och då är det viktigt att se till att folk mår bra på jobbet."

Tony Canning, skyddsombud på Byggpartners AB

"Det är skrämmande hur vi sliter ut oss. Det är säkerheten för mina kollegor som är min främsta drivkraft, det känns bra att vara skyddsombud och få sin röst hörd."

Niklas Olsson, ny i rollen som skyddsombud på Visby Spiran AB

"För mig är det viktigt att lagar ska följas och att det är en bra arbetsmiljö för grabbarna."

Peter Barthelsson, skyddsombud på Q-gruppen i Stockholm

"Se till att du har kött på benen och ta gärna hjälp av någon äldre. Prata med folk, och gå inga ärenden åt någon annan än dina arbetskamrater."

Royne Svensson, huvudskyddsombud på SF Infrastruktur AB i Stockholm

"Ha sunt förnuft och ta hand om dina kollegor. Vi ska komma hem hela till våra nära och kära."

Mikael Broström, skyddsombud på Peab i Stockholm

Fler än 1 500 tips till Fair Play Bygg

De inkomna tipsen till Fair Play Bygg ökade, jämfört med tidigare år. Under 2021 inkom det femtonhundrade tipset sedan starten 2016.

Även i år var den vanligaste brottsmisstanken svart arbetskraft. Ärenden om misstänkt människoexploatering ökade under året där flertalet arbetare vittnar om brottsligheten.

Under våren höll Fair Play Bygg, tillsammans med de båda ägarorga-

nisationerna, tre uppmärksammade webinarier.

Fair Play Bygg är ett samarbete mellan Byggnads Stockholm-Gotland och Stockholms Byggmästareförening.

Fair Play Bygg 2021

440

inkomna tips (2020: 321).

Drygt 98,5 miljoner

kronor i upptaxeringar från 2016 till 30 juni 2021 till följd av Fair Play Byggs arbete.

249

överlämnade tips (2020: 199).

Sluta blunda för fusk

Stora företag spargar sina egna anställda och tar in underentreprenörer som arbetar under slavliknande villkor.

Så här ser det ut. Alla vet om det. Konsekvenserna är enorma; byggnadsarbetare får otrygga anställningar, löner dumpas och lärlingar kommer inte ut i branschen. Det måste få ett slut.

I maj bjöd Stockholm-Gotland in företag som tagit ställning för att min-

ska arbetslivskriminalitet och osund konkurrens i byggbranschen, till ett webinarium.

Alla var överens – det är dags att sluta blunda för fusk!

”Från Veidekkes sida ska vi ta bladet från munnen. Vi måste börja med att säga som det är, och det är åt helvete!”

Lennart Weiss
kommersiell direktör
på Veidekke

Positiv samverkan med myndigheter

Under året utökade regionen samarbetet med Arbetsförmedlingen och Migrationsverket. Det är ett kunskapsutbyte som gör stor nytta.

Fler utbildas igen

Inställda kurser inledde året. Flera utbildningar arbetades om och blev digitala, som SO-utbildning, BAM och Påfarten, vilket mottogs väldigt positivt.

När restriktionerna släpptes i oktober, kunde de flesta av de utbildningar som ingår i det fackliga uppdraget genomföras fysiskt igen. Den stora ”studieskulden” som fanns på grund av tidigare inställda kurser kunde börja betas av.

Lagbasmöten blev digitala

Mätningar av prestationslön ute på arbetsplatserna har rullat på trots pandemin, både fysiskt och digitalt.

Den nya tekniken anammades på ett bra sätt och verksamheten ställde tidigt om till digitala möten för mätarna och vid lagbasmöten. Lagbaskonferensen i slutet av november kunde hållas fysiskt på Rönneberga.

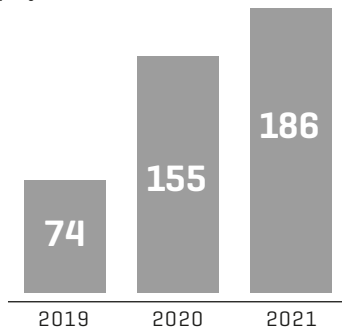
Fortsatt ökning av försäkringsärenden

Antal inkomna försäkringsärenden ökade under året. Ärendena blir mer och mer invecklade då regelverket är krångligt, medlemmar har en övertro på försäkringsskydd och ibland finns svårigheter med kommunikationen.

Försäkringshandläggarna kunde ändå erbjuda medlemmarna hög service och support, tack vare digitala lösningar. På ett webinarium om pension deltog mer än 80 medlemmar. Även kontakten med försäkringsinformatörerna flyttades till den digitala världen.

Satsning på försäkringsinformation

Under hösten drev regionen ett försäkringsprojekt, där en försäkringsinformatör besökte mindre arbetsplatser och informerade om kollektivavtalade försäkringar och om nya bolaget Avtalat. Trots att många arbetsgivare tackade nej till besök, fick cirka 300 byggnadsarbetare information genom projektet.

Rättsgruppens ärenden 2021

421

tvister där medlemmen ej fått ut sin lön (2020: 684).

301

medbestämmandeförhandlingar (2020: 377).

126

LAS, uppsagda eller avskedade medlemmar (2020: 220).

306

lag- och avtalsbrott (2020: 452).

11

olaga kvittning mot medlemmens lön (2020: 15).

35

resor och traktamenten (2020: 46).

135

semesterersättning (2020: 140).

Rättsgruppen Utvecklad verksamhet

Rättsgruppen utvecklade verksamheten under året, med mer ansvar för konkurser och indrivning samt genom att optimera ärendehantering, vilket gynnade efterföljande förhandlingar. Många ärenden handlade om lönekrav och personliga uppsägningar på mindre företag. Många är komplicerade.

Året inleddes med cirka 80 ärenden i ärendekön, men med effektivt arbete hade kön minskat till en rimlig nivå i slutet av första kvartalet. Den trenden fortsatte sedan under hela året.

Kvinnliga vuxenlärlingar avskedade utan skäl

I april varslade Skanska sex kvinnor som är vuxenlärlingar. Genom förhandlingar lyckades Byggnads rädda kvar fyra, men två lärlingar blev uppsagda utan skäl. En av dem var Alexandra Bemvén, hon fick inte göra färdigt sin lärlingsutbildning på Skanska och är väldigt besviken på företaget.

”Om man inte kan vara småbarnsförälder i byggbranschen kommer den aldrig att bli jämställd.”

Alexandra Bemvén
vuxenlärling

Yrkesutbildning Plus för ökad samverkan

Likt andra delar av regionens verksamhet anpassade sig yrkesutbildningen till den nya vardagen med pandemi genom digitalisering.

Närmare samarbete med motparterna, fler spontana möten samt arbetsgivare som lättare kunde medverka i programråden då det inte var lika tidskrävande, var på plussidan. Elevernas engagemang blir dock högre vid fysiska träffar. Detta märktes tydligt under elevskyddsombudsutbildningen som genomfördes fysiskt under hösten.

Digital Pride

Byggnads Stockholm-Gotland's ordförande, Tomas Kullberg, medverkade i ett webinarium om HBTQ och jämställdhet i arbetslivet under årets Pridevecka. Den fysiska Prideparaden var inställd.

“Alla ska ha lika förutsättningar på jobbet och i samhället. Din sexualitet har inget att göra med om du gör ett bra jobb eller inte. Vi har ett stort ansvar, vi måste göra arbetsplatser jämställda och välkomnande för alla oavsett, kön, etnicitet, kultur och religion.”

Tomas Kullberg

“Hela samhället och allt vi gör, grundar sig i politiska beslut. Det är grunden för det fackliga arbetet.”

Felix Jonsson
regionalt skyddsombud och
VVS-montör, en av ombudsmännen på plats under
S-kongressen.

Vi påverkar politiken

I början av november gick Socialdemokraternas kongress av stapeln. Byggnads Stockholm-Gotland hade fyra ombud på plats, som alla arbetade hårt för att driva igenom frågor som gynnar byggnadsarbetare.

Gotland

Lyckad paneldebatt om bostadspolitiken

I september anordnades ett lyckat panelsamtal om ”Framgångsrik bostadspolitik på Gotland”. Det blev ett bra samtal om hur det går att bygga billigare bostäder för alla och vilka förutsättningarna är för att kunna bygga bort bostadsbristen.

Politiker måste ta sitt ansvar och våga ställa krav på dem som bygger och får köpa mark.

“De sa att det finns paddor som man kan styra med en joystick utan att hålla i paddan med händerna. Jag bad arbetsgivaren hyra en sådan maskin. Men de sa nej. Då ringde jag Byggnads.”

Janek
arbetsskadad och
arbetslös betongarbetare